

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 18 Nr. 4 april 1989

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

APRIL - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen

A. Op zaterdag 15 april 1989 om 14.30

- KEN UW STAD - Wandelvoordracht, voorafgegaan door een korte uiteenzetting, over de werken aan de SINT PETER en PAULUSKERK gevolgd door een bezoek ter plaatse.

De werken aan onze Sint Petrus- en Pauluskerk slepen nu al jaren aan. We noteerden dat de rechtse toren onlangs afgewerkt was en stellingvrij werd, maar dat is zowat alles dat we over de herstellingswerken weten. Wij vonden de heer architect Luc GLORIEUX, sedert jaren begaan met deze herstellingswerken, bereid ons het fijne ervan uit de doeken te doen.

Wij komen samen in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, waar de heer GLORIEUX ons een korte uiteenzetting geeft over de historiek en de stand van de werken.

Na deze uiteenzetting verplaatsen we ons naar de kerk om ter- plaatse de toestand van de herstellingen na te gaan aan de hand van de deskundige uitleg.

Een enige gelegenheid om nu eens uit eerste hand te vernemen wat er juist gaande is met de herstellingen van onze "kathedraal". U moogt het niet missen dus rendez-vous op 15 april om 14u30 in de V.V.F.

B. Tot een voordracht met documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 27 april 1989 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6,

Onderwerp : EEN WATERVLIEGVELD TE OOSTENDE

De spreker : de heer Walter MAJOR

Over de Spuikom te Oostende weten de meesten onder ons dat die momenteel gebruikt wordt om er te surfen en te zeilen, en dat er tot dit doel een drietal clubs gehuisvest zijn waar- onder de BLOSO.

Sommigen onder ons kennen ook iets van de vroegste historiek. Dat deze Spuikom in het begin van deze eeuw gegraven werd als spoelkom die de verzanding van onze haven moest tegengaan. Daarbij wordt dan steevast verteld van de ingenieur die zich door het hoofd schoot, omdat bij de eerste proef het gespuide water de kaaimuur aan de overkant ondermijnde, waardoor de spuikom nooit in gebruik kwam.

De Duitsers vonden er in Wereldoorlog I wel een gebruik voor. In september 1917 legden zij er een vliegveld voor watervliegtuigen op aan.

Ons bestuurslid W. MAJOR, uitstekend kenner van de Oostendse luchtvaartgeschiedenis en mede-auteur van het gekende tijdschrift "Cahier van de Luchtvaartgeschiedenis" zal op deze voordracht een sluiertje lichten over het ontstaan, het gebruik en de teloorgang van dit vliegveld voor watervliegtuigen.

Een, voor de meesten van ons, gesloten bladzijde uit de Oostendse geschiedenis. Een enige kans om er meer over te weten krijgt U op 27 april. Warm aanbevolen.

J.B. DREESEN

"OSTENDIANA"

door Agnes SWYNGEDAUW

N.V.D.R. In de toekomst ligt het in onze bedoeling de aanwinsten van de afdeling "Ostendiana" van de Stadsbibliotheek in ons tijdschrift te signaleren. We menen dat het doelpubliek van "Ostendiana" via ons blad daarmee direct bereikt wordt. Mevrouw Agnes SWYNGEDAUW werd bereid gevonden deze rubriek te verzorgen.

KERCKVOORDE, Mia - Ostendiana K.316/1

Louise van Orléans : het vergeten leven van Louise-Marie, eerste koningin van België (1812-1850). Tielt : Lannoo, 1988.

OOSTENDE - Ostendiana O.305/44

Oostende '89, België (woord vooraf Dries Vermeersch). Oostende : Drukkerij Goekint, 1988.

LEROY, Robert - Ostendiana L.493/3

Bibliografie van Omer Vilain : een bloemlezing. Oostende : Robert Leroy, 1989.

DEWULF-HEUS, R.L. - Ostendiana D.397.5/2

Staten van goed "der Stede en de Port van Blanckenberghe" : West-vlaams Genootschap voor Familie- en Wapenkunde, 198?

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/34

"Kortrijkse dierenschilders van de 19e eeuw" : toespraak bij de opening op 7 juli 1987 van de tentoonstelling door N. Hostyn. Overdruk uit : Handelingen van de Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring van Kortrijk : 1988.

VAN REMOORTERE, Julien - Ostendiana R.355/171

Ippa's Museumgids voor België. Foto's Hilde Van Remoortere. Tielt : Lannoo 1988.

DE PAUW, Evert - Ostendiana P.244/2

Vergelijkende studie van de stand van zaken m.b.t. de automatisering in de Vlaamse zeehavens.

Licentieverhandeling R.U. Gent, Faculteit Rechten, Haven en Maritieme wetenschappen, academiejaar 1987-1988.

DECLLEER, Roger - Ostendiana D.2362/1

100 jaar Vrije Visserijschool "Paster Pype" (1888-1989). Oostende : Druk. Nieuwsblad van de Kust, 1988.

WAUTERS, Christian-Adolphe - Ostendiana W.305/22

Kultureel Centrum "Anto Diez" (Bredene) : jaarverslag 1988. Bredene Gemeentebestuur 1988.

BONNEURE, Fernand - Ostendiana B.715/5

Hubert Minnebo : kunstmonografie. Tielt : Lannoo, 1988.

DE OOSTENDSE HAVENS OP WEG NAAR 1992 : symposiumdocument : Oostende 9 december 1988. C. Mortelmans, symposium-coördinator. Oostende : Oostendse Havengemeenschap, 1988.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/294

René de Coninck : 42 etsen : met een nawoord van Remi de Cnodder. Amsterdam : Van Oorschot, 1964.

HET ARCHIEF VAN OOSTENDE IN 1814

Over het verdwijnen (verbranden) van het archief van Oostende werd reeds veel verteld, en geschreven, zonder dat er echter aanduidingen zijn over wat er verdwenen is.

In het Rijksarchief van Brugge bevindt zich onder BRUGSE VRIJE nr. 15797, een RÉGISTRE-INVENTAIRE-GÉNÉRAL DES ANCIENNES ARCHIVES DE LA VILLE ET DU PORT D'OSTENDE FAIT EN LA MAIRIE D'OSTENDE LE 24 AOUT 1814.

De "relevé général" die zich op het einde bevindt geeft als "Anciennes Archives" op : 123 kartons met in totaal 15.661 stukken, 523 registers, 2.931 farden, 300 rekeningen en 40 boekdelen met gedrukte teksten.

Bij het overlopen van de register bleek dat het overgroot deel van de stukken dateerde van na het Beleg van Oostende (1601-1604). Hierop waren er slechts twee uitzonderingen.

Onder : LIVRES, RÉGISTRES etc., zonder nr. Un registre écrit sur parchemin contenant des privilèges, octrois, sentences et autre de la ville d'Ostende de 1267 à 1577.

Onder : PONTS, QUAI, PORT, DIGUES, ÉCLUSES et BASSIN, nr. 81. Octrois, décrets de sa Majesté concernant le port, quai, digues, écluses, bassin, etc. depuis 1445 à ce jour - 240 pièces.

Hieruit blijkt dat het archief van Oostende in 1814 geen enkel stuk bevatte dat ouder was dan 1267, datum van de stichting van onze stad.

In verband met de haven was het oudste stuk niet ouder dan 1445, jaar waarin de haven gegraven werd.

J.B. DREESEN

door Ann CASIER

Bij het begin van het seizoen 1899 wijdde VILAIN zijn eerste recital aan Belgische meesters : MAILLY, CALLAERTS, TILBORGHES en César FRANCK, van wie hij het "Pièce Héroïque" en "Fantaisie en la" bracht. Zijn orgelrepertorium was werkelijk zeer groot en omvatte, volgens Saison d'Ostende alle orgelliteratuur van de laatste vier eeuwen, vanaf PALESTRINA en BUXTEHUDE tot hedendaagse meesters zoals FRANCK, WIDOR en SAINT-SAENS. Doch steeds ging zijn voorkeur uit naar BACH (1).

De pers noemde VILAIN "de Rubinstein van de organisten", want niemand kon BACHS fuga's uitvoeren zoals hij. De krant Saison d'Ostende verwachtte dan ook dat, wanneer de transformaties aan de feestzaal zouden gedaan zijn, Oostende een orgel zou hebben als dat van St-Eustache te Parijs, of Albert-Hall in Londen of het conservatorium van Brussel (2). Op 31 augustus 1900 bracht hij een drietal eigen composities, de overige twee nummers waren van O. DEVAERE. Op 6 november wijdde Antwerpen in de grote feestzaal van de Koninklijke Vereniging voor Zoölogie een orgel in. VILAIN boekte er alweer een groot succes bij het inspelen. Het orkest stond onder leiding van Edouard KEURVELS en de pers was unaniem lovend (3).

Op 3 augustus 1902 werd VILAIN bij Koninklijk Besluit benoemd tot professor orgel aan het conservatorium te Gent, wat gold als een soort officiële erkenning van zijn talent. Bij deze benoeming stuurde Charles-Marie WIDOR zijn gelukwensen (4). VILAIN voerde in Gent de Lemmens-methode in. Zowel in binnen- als buitenland werd hij zeer gewaardeerd, onder meer door P. BENOIT, GEVAERT, C. SAINT-SAENS, DUBOIS, CH.-M. WIDOR, MATHIEU...

Hij had toen aanbiedingen gekregen om op te treden te Marseille, Clermont-Ferrand, Côte St-André en Algerije (5). In mei 1903 werden de orgelconcerten de ganse maand door Joseph PETIT verzorgd. VILAIN huwde met Clara VAN WEDDINGEN (1874-1947) en combineerde huwelijks- en concertreis (6). Uit dit huwelijk werden twee zonen geboren : Jean en Charles (7).

Was het als lichte kritiek bedoeld toen Saison d'Ostende schreef dat VILAIN, als uitstekend organist zich toch liet verleiden om net zoals veel andere musici transcripties te spelen ? Inderdaad kwamen in de programma's werken als "Fantaisie sur Faust" van GOUNOD voor orgel en "Cheval de Bronze", ouverture van AUBER aan bod (8).

Clara VILAIN, echtgenote van Léandre, componeerde blijkbaar ook, want tweemaal voerde hij een "Berceuse" - natuurlijk voor orgel - uit, van haar (9). Op 23 mei 1907 werd in de nieuwe neo-gotische Sint Petrus- en Pauluskerk het orgel gewijd. Sindsdien was de zondagse hoogmis telkens een melomanen-feest (10). Hetzelfde jaar werd hij Ridder in de Leopoldsorde benoemd. In 1909 stierf H. VAN ACKER, cellist aan het Kursaalorkest en tevens leraar muziek aan het Koninklijk Atheneum en werd voor deze laatste functie vervangen door L. VILAIN (12). Nochtans bleef hij ook dit seizoen op post met zijn dagelijks orgelconcert, alleen was het nu om 17 h. (13). In februari 1910 gaf hij te Gent, een recital waarvan het programma volledig aan César FRANCK gewijd

was (14). In de winter van hetzelfde jaar gaf hij nog een concerttournee doorheen Frankrijk, waar hij onder meer Marseille en Lyon aandeed (15).

In juni 1911 las men de naam 'Vilain' op de Kursaalaffiche en nochtans werd hij vervangen door de jonge Oostendenaar Maxim VAN NESTE, die enkele jaren tevoren zijn eerste prijs met onderscheiding behaald had bij VILAIN (16). Tijdens de winter gaf VILAIN ook concerten in eigen land zoals te Doornik evenals te Halle-aux-Draps (17).

Le Carillon d'Ostende gaf na het zomerseizoen van 1911 een overzicht van zijn repertorium : "Et voici enfin le répertoire de l'organiste L. VILAIN : MENDELSSOHN 25; BACH et GUILMANT 24; HAENDEL et LEMMENS 17; WIDOR 15; SALOMÉ et VILAIN 14; LEFÉBURE 13; GOUNOD 12; HAYDN et MOZART 10; MAILLY 9; BOËLMANN, MASSENT, SCHUMANN, SCHUBERT, SAINT-SAENS et WAGNER 7; Th. DUBOIS, G. MARIE et MESSERER 6; C. FRANCK, MEYERBEER et THIELE 5; CHOPIN, FAURÉ, GANNE, LEBEAU, MASCAGNI, RUBINSTEIN, F. THOMÉ et R. de VILBAC 4; BIZET, CHÉRUBINI, DORCHAIN, GIGOUT, GREGH, HESSÉ, LEMAIRE, LEMAIGRE et SCUDÉRI 3; BRAGA, DENZA, DURAND, FIÉVET, FLEURET, GODARD, GRIEG, J. JONGEN, NEUVILLE, PRYS, F. RENARD, RUST, TOSTI et VALDURY 2; ADAM, AULIT, AULET, BOISSIÈRE, CHAMINADE, COUPERIN, DE HOORE, DALCOURT, FLÉGIER, FLAMENT, HARPER, KETTERER, LEONCAVALLO, LACHNER, P. LEBRUN, MARTINI, ROSSE, RAFF, RATEZ, L. STIÉNON du PRÉ, TINEL, TSCHAIKOWSKY, VAN NESTE, WELLINGS et ZWICKER une fois" (18).

Op 23 augustus werd een orgelconcert volledig aan werken van L. RINSKOPF gewijd (19) :

1. Marche cortège
2. Mélodie
3. Epithalamé
4. Tota pulchra est
5. Mélodie
6. Eia !

Vanaf 24 mei 1913 tot 21 juni 1913 werd VILAIN vervangen door Jenny COGEN-VAN RYSSELBERGHE (20) (zie verder). Het ganse seizoen van 1913 werden telkens twee concerten daags gegeven om 12 h. en om 17 h. Het laatste teruggevonden programma van een orgelrecital door VILAIN was het volgende, op woensdag 6 mei om 17.15 h. (21) :

1. Marche	L. Ganne
2. Aria	Stradella
3. Prélude	A. Mailly
4. Mélodie	Saint-Saens

Dan kwamen de vier jaar durende onderbreking vanwege de oorlog. Na de oorlog was de culturele smaak van het publiek grondig gewijzigd. De frekwentie van zijn recitals nam af. In de Sint Petrus- en Pauluskerk genoot hij nog de algemene bewondering. In 1920 maakte hij nog een succéstournee doorheen Spanje. Hij werd als leraar aan het conservatorium te Gent, vervangen door Flor PEETERS in 1931. Toen de tweede Wereldoorlog kwam moest VILAIN, net zoals vele Oostendenaars evacueren en verbleef gedurende die tijd in Ninove.

In januari 1945 kwam hij naar Oostende terug. Hij zou het Kursaal en zijn geliefd orgel niet meer terugzien, alles was verwoest....

VILAIN stierf te Oostende op 16 november 1945 en de begrafenis had plaats op 21 november. De tekst van zijn doodsprentje was als volgt (22) :

"Meester Vilain was kunstenaar, een echte, een geboren kunstenaar. In den gewonen omgang was hij een doorgewoon mensch. Niets van den bombast van veel zelfgewaande kunstenaars, die meenen er mee kennis te geven dat zij het zijn. Maar zat hij nu achter zijn orgelbuffet, ge moest hem gadeslaan. Er kwam eene verheerlijking over hem, iets dat herinnerde aan de verheerlijking van den levenden Christus op den Thabor, alwaar bevoorrechte Apostelen schitterden en straalden, al was het maar op hen eene weerspiegeling van 's meesters glorie ! En wat er in hem zuchtte en zong, en woelde en streefde naar uiting, kwam alsdan naar buiten in een vloed van welluidendheid en kostbare klanken en zijn behoorders rilden en huiverden, overweldigend in stomme verrukking ! Diep in het menschenhart ligt eene harp verschoolen : Hare Snaren zijn niet van brons noch koper, maar bestaan uit de vezels van de hartspier zelf. Velen zijn er niet, die teere snaren kunnen doen trillen; maar worden zij door ene ervarene hand bespeeld, zoo wordt men deelachtig aan Gods eigen pracht. Vilain, gij waart de engel die den troon des Allerhoogsten kwamt afgestegen, die juist de hemelsdeur op een garre kwaamt zetten, en ons, schamele menschen liet luisteren naar het engelenkoor, als was het maar voor één ogenblik..." (bewaard in het V.V.F. - Oostende).

Eén der burens van VILAIN was schilder-journalist A. SCHYRGENS, de man die in "Le monde inconnu des artistes" volgende tekst bracht (23) :

"....Chapel, ancien élève de Jef Dennyn, était le carillonneur attitré de la ville et Léandre Vilain, wallon de Trazegnies, dont on fêta peu avant la guerre de 1940 le cinquantenaire d'organiste de l'église St-Pierre et Paul, remplissait ses fonctions durant la saison au Kursaal. J'étais son voisin. Il habitait tout au bout du Boulevard Van Iseghem. Je l'épiais à l'heure où il passait sur la digue; il tendait la tête vers mon Ier étage et c'était le signal, l'heure du concert d'orgues. Je l'accompagnais pour aller tourner les pages de vieilles feuilles jaunies, poisseuses, que j'arrivais péniblement à décoller.

Fantaisiste à ses heures, les morceaux les plus profanes étaient interprétés avec tant de mesure, lorsqu'il jouait à l'église St-Pierre et Paul, qu'ils incitaient au recueillement.

Sur ses indications, j'enfonçais les registres durcis d'un instrument qui n'était plus en bon état et j'observais la figure émaciée de l'artiste avec ses réactions et ses froncements de sourcils.

Tout en jouant, il me faisait ses confidences. "Vous avez de la chance, me dit-il un jour, au beau milieu d'un passage de "Judex", de pouvoir manger de la soupe, chez moi, on ne m'en fait jamais (24). J'entendais deux Vilain, mais ceux qui étaient là agenouillés dans l'église n'écoutaient que le grand artiste, qui les transportait vers les plus haut cimes.

On venait l'entendre le dimanche à la messe d'onze heures et demie. Et lorsque l'office était terminé, on sortait comme à regret.

Il me demandait quelquefois de lui désigner un morceau de mon choix. Je lui soufflais à l'oreille le nom de Rubinstein. Et pendant l'élévation on entendait un Rubinstein transposé

en chants religieux pour oreilles profanes. Devant mon air satisfait, il ajoutait en se penchant de mon côté : "C'est une petite blague !" Il me l'a souvent joué cette petite blague-là et avec quel art !

Et alors mon regard se portait vers l'inscription gravée dans une plaque de bronze, encastrée dans le mur, à droite des grandes orgues...."

Die bronzen plaat, ter gelegenheid van VILAINS jubileum als organist van de Oostendse hoofdkerk, hangt nog steeds op het doksaal :

1890 - 1940
Meester Leander Vilain bespeelt
het orgel der S.S. Petrus en Pauluskerk
met een buitgewoon maëstra, sedert
een halve eeuw. God spare hem.

In de universiteitsbibliotheek van Gent worden nog enkele brieven van L. VILAIN bewaard, meestal gaat het om onpersoonlijk, zakelijk geschrijf (25).

Zijn handtekening wordt onder meer bewaard te Leuven op volgende "Klavierauszugen" (26) :

- VII G. BIZET 1 : Carmen (Vilain)
- VII Chr. W. VON GLUCK I : Armide (Vilain)
- VII Id. 2 : Iphigenia in Aulis (Vilain)
- VII G. F. HAENDEL 1, 4 : The Messias (Vilain), Judas Maccabeus
- VII F.J. HAYDN 9, 10 : Symfonieën 1-6, mis 2 (Vilain)
- VII Id. 2 : The seasons (Vilain)
- VII F. MENDELSSOHN-BARTHOLDY 1 : Athalie, met ingebonden programma-
boeking van de Athalie-uitvoering op 18.02.1901 om 15 h. in
Établissement de Saint-Quirin te Huy : Séance littéraire et
musicale donnée par les élèves, au piano : Vilain (organiste
au Kursaal et à l'église principale d'Ostende - premier prix
de Bruxelles). Op het titelblad van de partituur staat dat hij
die krijgt voor zijn goede medewerking op 18 en 27 februari
1901.
- VII W.A. MOZART 4 : Mis 7 (Eglise St-Pierre Ostende)
- VII Id. 7 : La flûte enchantée (Vilain)
- VII id. 12 : Mis 12 (Vilain-handtekening)
- VII id. 13 : Requiem (bezittersaantekening)
- VII. G. ROSSINI 2 : Stabat Mater (Vilain)
- VII R. SCHUMANN 1 : Manfred (Vilain)
- VII E. WAMBACH 1 : Yolande (met opschrift : A monsieur Vilain,
un bien grand artiste, affectueux souvenir E. Wambach décembre
1893).
- VII R. WAGNER 20 : La Valkyrie (Vilain)
- VII id. 22 : Parsifal (Vilain)

Volgende werken van L. VILAIN werden in het Kursaal uitgevoerd :

- Adagio alla marcia (orgel)
- Adagio & allegro (")
- Adagio & marche (")
- Allegro (")
- Alleluia (orkest & orgel)
- Cantilène (orgel)
- Elégie (")
- Fantaisie (")
- Fantaisie-orage (")
- Intermezzo (")

- Introduction & allegro (orgel)
- Introduction & marche (")
- Invocation (")
- Largo & alleluia (")
- Marche funèbre (")
- Marche pontificale (")
- Marche solennelle (")
- Mélodie (" , ook in zangbewerking)
- Mélodie de Delcourt (")
- O filii, variations (")
- Prélude (")
- Prélude & allegro (")
- Romance (" , arrangement voor hoorn & orgel)
- Romance sans paroles (" & trombone)
- Salut militaire, (harmonie orkest)
pas redoublé
- Thème et variations (orgel)
- Toccata (")
- Variations en a (")
- Variations sur un air (")
populaire
- Variations sur un thème (")
de Ch. SIMAR

ook nog een orgelarrangement van de Ayldor-Walzer van STECHER.

Nog andere werken van VILAIN zijn :

- Tristis est anima mea
- In Memoriam

N.V.D.R. : na zijn overlijden werd het pleintje voor de "Peperbusse" naar VILAIN genoemd.

-
- (1) S.O., 02.07.1899.
 - (2) S.O., 31.08.1900.
 - (3) E.O., 10.11.1901.
 - (4) S.O., 17.09.1902.
 - (5) S.O., 06.09.1902.
 - (6) E.O., 13.04.1903.
 - (7) N. HOSTYN, art. Vilain, Léandre, toondichter en leraar orgel in Nationaal biografisch woordenboek, dl. 9, Brussel, 1981, kol. 819.
 - (8) S.O., 19.07.1903 en 18.07.1903.
 - (9) S.O., 12.08.1904 en S.O., 11.09.1904. Terug te vinden in de index van de uitgevoerde werken.
 - (10) E.O., 23.05.1907.
 - (11) E.O., 28.11.1907.
 - (12) E.O., 25.04.1909.
 - (13) S.O., 29.07.1909.
 - (14) C.O., 16.02.1910.
 - (15) C.O., 11.12.1910.
 - (16) S.O., 13.06.1911.
 - (17) C.O., 17.12.1912 en C.O., 11.02.1912.
 - (18) C.O., 26.09.1911.
 - (19) S.O., 23.08.1912.
 - (20) S.O., 24.05.1913 t.e.m. 21.06.1913.
 - (21) S.O., 06.05.1914.
 - (22) N. HOSTYN, De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945), in Ostendiana, dl. 4, Oostende, 1982, p. 46.
 - (23) A. SCHYRGENS, Le monde inconnu des artistes, Dinant, 1957, p. 178-181.

- (24) N. HOSTYN, art. cit., p. 46. N. HOSTYN stelt in dit artikel dat mensen, die de VILAINS kenden, beweerden dat dit huwelijk niet zo gelukkig was. Mevrouw VILAIN was niet uit hetzelfde culturele hout gesneden als haar echtgenoot en begreep zijn kunstenaarschap niet.
- (25) Gent, Universiteitsbibliotheek, Hs. 2685, Handschriftelijke documenten m.b.t. Léon RINSKOPF.
- (26) Leuven, Universiteitsbibliotheek, depart. musicologie VII.

(vervolgt)

NICOLAAS DESPARS

(Tijdschrift De Plate februari 1989 blz. 89.59)

In de bijdrage "Over de oorsprong van Oostende" in het bovengenoemd nummer van ons tijdschrift werd de naam DESPARS tweemaal vermeld als DESPART. Wij verontschuldigen ons hiervoor, en geven de lezer, als compensatie een korte biografische nota over deze auteur.

DESPARS, Nicolaas (° Brugge 1522 - + Koolkerke 1597) studeerde burgerlijk en kerkelijk recht, was poorter en op bepaalde tijdstippen schepen en burgemeester van Brugge. Hij schreef tussen 1562 en 1592 een CRONIJKKE VAN DEN LANDE EN GRAAFSCHEPE VAN VLAENDEREN, beginnende in 405 en eindigend in 1492. Volgens V. FRIS, in diens analyse over J. DE MEYERE in 1908, ontleende hij voornamelijk aan deze laatste kroniekschrijver. In feite vertaalde hij diens latijnse tekst in het Nederlands. Wegens de persoonlijke stijl en het natuurlijke vertaaltalent van de auteur kende het een zeker succes en werd in de loop van de tijden vaak afgeschreven. De kroniek die slechts in handschrift bestond, verscheen voor het eerst in druk te Brugge, in 1837-1840.

J.B. DREESEN

VRAAG omtrent : 50 jaar "Lagere afdeling O.L.Vrouwecollege Mac Leod".

De eerste wijkafdeling van het O.L.Vrouwecollege "Lagere afdeling" bestaat dit jaar 50 jaar. Om de huidige schoolbevolking voldoende de groei van hun school, maar ook van de wijk rond de school (nl. H. Hart, Westerkwartier, 't Kroontje) aan te tonen werd een project opgestart "50 jaar - Lagere afdeling O.L.Vrouwecollege Mac Leod", met als slotactiviteit de jaarlijkse schoolkermis in juni.

Foto's, krantenknipsels, reproducties of getuigenissen omtrent het prille begin van deze wijkafdeling, maar eveneens van de schoolomgeving zijn welkom. Gebeurtenissen zoals het vinden bij graafwerken in de (?) Molenstraat van een gedeelte van de romp van een Viking (?) schip - of, wie weet er meer over die 2 verdwenen straatjes (Hanegang en Arbeidersgang) op de plaats waar nu het Mac Leodplein zich bevindt of over het jongenspensionaat aan de Nieuwpoortsesteenweg (nu Sint-Jozefskliniek). Kortom de medewerking aan deze activiteiten zitten boordevol vragen.

Uw documentatie en inlichtingen zijn van harte welkom bij : Guido SOENENS, College Mac Leod - Mac Leodplein 11 - of Jan HOSTYN - Zwaluwenstraat 118, Oostende.

door Dirk LAUREYS

DEEL IV - IDEOLOGIE & POLITIEK LEVEN

a) Ideologie

1. Zoals reeds gezegd was PIETERS van huis uit Rooms-katholiek opgevoed (41). In de politiek kwam hij telkens op bij de liberale partij (42), meer zelfs; zijn begrafenis was geen kerkelijke (43) en ook het reeds aangehaalde artikeltje betreurt het feit dat PIETERS de kerk de rug heeft toegekeerd (44). Waarschijnlijk speelt de invloed van de vrijmetelarij hier een rol.

2. PIETERS' houding t.o.v. Vlaams.

Twee feiten laten ons doorschemeren dat hij nogal afkeurig stond wat de emancipatie van het Nederlands aanging. Ten eerste de stelling van MAERVOET die in zijn proefschrift vermeldt dat het Nederlands slechts na 1912 ingang vond in de raad omdat burgemeester PIETERS voordien van oordeel was dat het Nederlands niet paste bij de standing van de vergadering (45). Ten tweede omdat zijn naam nergens vermeld wordt wat het Willemfonds uit Oostende aangaat (46).

b) Politiek leven

1. Gemeenteraadslid (1885-1888)

In 1884 begon zijn politieke carrière als liberaal politicus (47). Op 19 oktober van dit jaar vonden er gemeenteraadsverkiezingen plaats. PIETERS kwam als 3e met 774 stemmen uit de bus (bij een volstreekte meerderheid van 652 stemmen), waardoor hij gemeenteraadslid werd. Op Nieuwjaarsdag 1885 beloofde PIETERS gehoorzaamheid af te leggen jegens de koning en het Belgische volk en zijn ambt plichtsbewust te zullen uitoefenen (48). Bij de gemeenteraadsvergadering van 12 januari 1885 werden leden benoemd voor permanente commissies. PIETERS werd aangeduid tot lid van de commissie van de politie, van openbare feesten, hygiëne en van de commissie voor schone kunsten en openbaar onderwijs (49).

In het kader van de provinciale verkiezingen van mei 1886 stelde men de kiesbureaus samen, Alfons PIETERS werd aangesteld als lid van de tweede sectie (50).

Steekproeven in de gemeenteraadsverslagen nopen me ertoe te zeggen dat PIETERS regelmatig aanwezig was, regelmatig nieuwe initiatieven voorstelde en soms geen blad voor de mond nam (51).

2. Schepen (1888-1892)

Op 17 januari 1888 moest een schepen benoemd worden voor de periode van 6 jaar. Volgens artikel 9 van de wet van 30 december 1887 moest een geheime stemming doorgaan voor de plaatsvervangende van schepen Louis MARYSSAEL (52), die wegens onbekende redenen uit de Association Libérale gesloten werd (53). Vijftien leden namen deel aan de kiezing. Resultaat : PIETERS kreeg 12 stemmen, terwijl de drie andere kandidaten slechts elk 1 stem op hun naam konden schrijven. Hierdoor nam PIETERS de plaats in van MARYSSAEL als schepen van hygiëne en stadsreiniging (54).

Steekproeven in de gemeenteraadsverslagen uit die periode leiden er toe te zeggen dat hij meestal aanwezig was, in de meeste gevallen tussenkwam met korte maar rake opmerkingen (55).

3. Burgemeester (1892-1912)

In april 1892 werd burgemeester J. MONTANGIE in een schandaalsfeer bij koninklijk besluit van 29 april uit zijn ambt ontzet. Hij was diezelfde maand voor de rechtbank schuldig bevonden aan het ontvangen van geld van BRESSON, directeur van het kursaal, terwijl hij de kursaardirectie bevoordeelde (56).

Op 7 oktober werd Alfons PIETERS tot burgemeester geïnstalleerd. In zijn openingsrede wijst hij op het feit dat Oostende in korte tijd tot vermaarde badstad is uitgegroeid en beklemtoonde de noodzaak van verdere uitbouw ervan als toeristisch centrum. Als plaatsvervanger voor PIETERS' functie als schepen werd M. VAN LOO met 11 van de 14 stemmen tot schepen verkozen (57).

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen van 17 november 1895 werd in een belangrijke zitting op 30 oktober de lijst opge maakt van de kandidaten van de Association Libérale d'Ostende, waarbij PIETERS benoemd werd tot voorzitter (58). Hij werd verkozen met 3.142 stemmen (bij een kiesdrempel van 2.935 stemmen). De "hereedaflegging" als burgemeester geschiedde op 26 maart 1896 (59).

De leden van de sanitaire diensten van de Oostendse haven kozen volgens het koninklijk besluit van 22 april 1897 hun commissieleden, PIETERS werd bij deze gelegenheid aangeduid als voorzitter (60). Uit hetzelfde jaar dateren de contacten tussen Oostende en het Engelse Eastbourne. Een brief, gepubliceerd in het gemeenteraadsverslag van 1897, van de burgemeester van Eastbourne fungeert als een bedanking voor de receptie aangeboden aan de leden van de Eastbournse gemeenteraad (61).

Koning Leopold II legt op 18 juni 1898 de eerste steen voor de nieuwe haveninstellingen; burgemeester PIETERS wees in zijn uiteenzetting op het steeds toenemende belang van de badstad Oostende.

In augustus 1901 werd het ruitersstandbeeld van Leopold I ("het paard") op plechtige wijze ingewijd, in het bijzijn van PIETERS, die in zijn toespraak de bijdrage van deze vorst onderlijnde voor de groei van Oostende (62). Muzikale omlijsting werd verzorgd door Léon RINSKOPF, met wie PIETERS vriendschappelijke contacten onderhield (cfr. PIETERS' felicitaties bij RINSKOPFS benoeming tot ridder in de Leopoldsorde) (63).

De gemeenteraadsverkiezingen van 18 oktober 1903 domineerden het politieke toneel. Alfons PIETERS werd met 4.332 stemmen (kiesdrempel 4.219 stemmen) herkozen (64). De herbenoeming geschiedde op 19 januari van het volgende jaar (65).

Één jaar voor PIETERS' dood, nl. in 1911 vonden er opnieuw gemeenteraadsverkiezingen plaats. Hij werd nogmaals herverkozen met 4.458 stemmen (66). Op 29 januari van het nieuwe jaar benoemd tot burgemeester (67). Zijn plots heengaan op 30 mei maakte een einde aan een 20-jarige burgemeesterscarrière (68).

4. Volksvertegenwoordiger (1892-1894)

Ter uitvoering van het koninklijk besluit van 12 mei 1892 vonden er op 14 juni kamerverkiezingen plaats. Alfons PIETERS werd met 747 stemmen nipt verkozen, de kiesdrempel was 746 stemmen, en werd volksvertegenwoordiger (69).

Slechts tot 19 september 1894 zou hij volksvertegenwoordiger zijn.

De kamerverkiezingen brachten hem slechts 6.322 stemmen, bij een kieslimiet van 9.194 stemmen (70).

Wel valt hierbij aan te stippen dat deze wetgevende verkiezingen volgens de nieuwe kieswetten gebeurden en waren ook voor de Oostendse liberalen een bittere pil, geen enkele van hun kandidaten werd verkozen (71).

Op de kamerverkiezingen van 1902 zag PIETERS af van een plaats op de lijst en werd BUYL kandidaat (72).

(vervolgt)

* alle voetnota's volgen op het einde van deze bijdragenreeks.

TE LEZEN. E.A. VAN HAVERBEKE. "MIJN RODE VOOROUDEERS"

120 bladzijden, rijk geïllustreerd, verzorgd uitgegeven. Te bestellen bij de auteur, Nieuwpoorstesteeweg 20a, 8400 Oostende.

Van ons aller gekende Eddy VAN HAVERBEKE kunnen we bezwaarlijk zeggen dat hij de markt overspoelt met zijn litteraire geesteskinderen. Daar heeft hij, door zijn engagement in het cultureel en sociaal leven op lokaal, provinciaal en nationaal vlak, gekoppeld aan zijn drukke beroepsbezigheden onvoldoende tijd voor.

En toch besteedt hij de kleine beetjes vrije tijd die hem resten om regelmatig, op het terrein van de familiegeschiedenis iets uit te brengen dat er zijn mag.

In 1983 was het TWEE EEUWEN FAMILIE VALCKE TE OOSTENDE, vijf jaar later (1988) komt hij uit met MIJN RODE VOOROUDEERS.

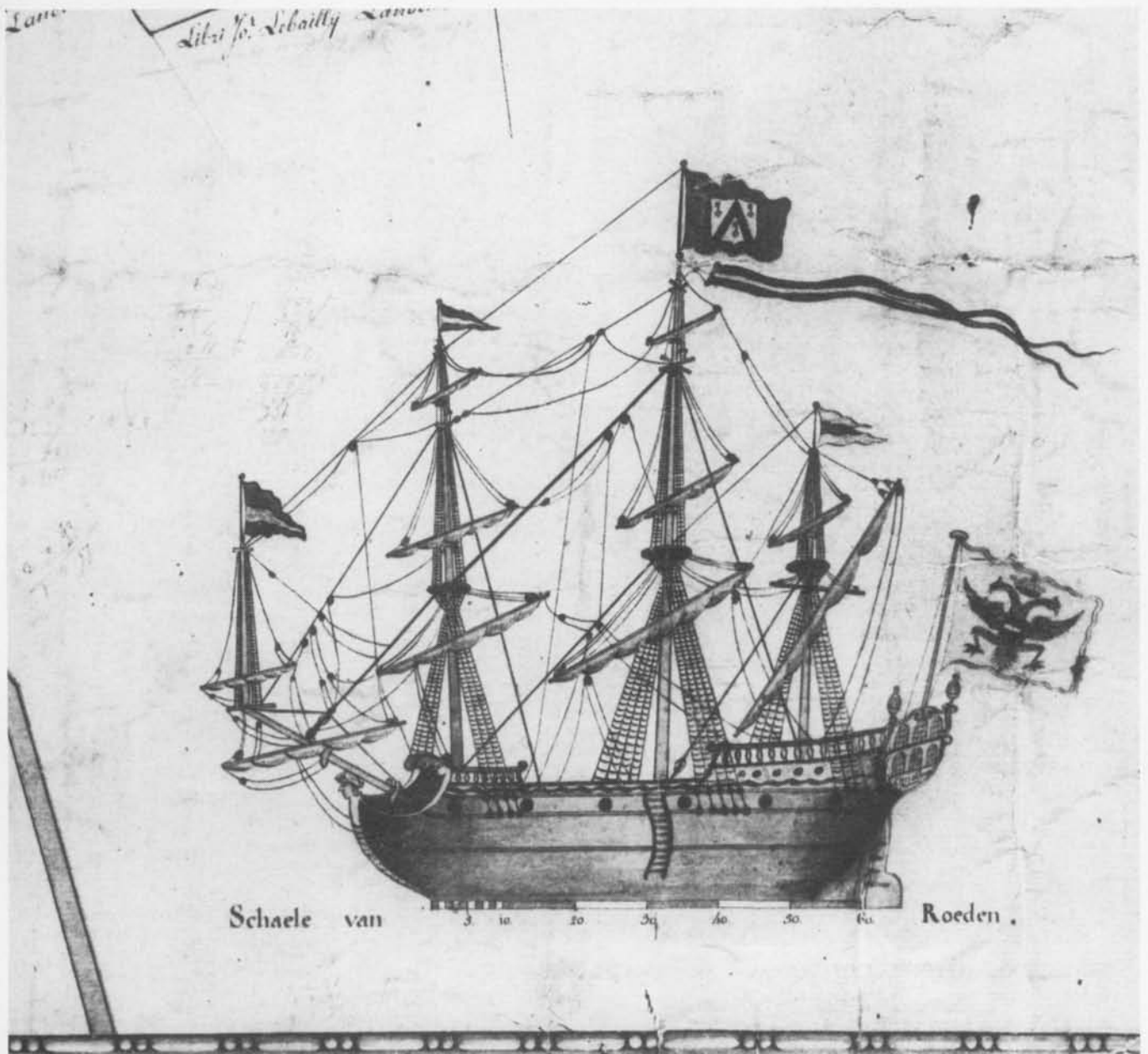
Rijke families hebben meestal weinig problemen met hun familiegeschiedenis. Zij kopen, verkopen onroerende goederen, schrijven een testament, maken allerlei contracten, sluiten overeenkomsten, voeren een uitgebreide correspondentie, kortom laten voldoende papieren achter. Wie weinig of geen geld of goederen heeft laat ogenschijnlijk minder sporen achter. Wie zegde ooit dat "Arme families geen geschiedenis hebben". In zijn laatste boek bewijst Eddy VAN HAVERBEKE, met klank, het tegendeel.

Met eindeloos geduld, monnikenwerk als U het mij vraagt, heeft hij, te beginnen bij zijn overgrootvader (1853), stukje voor stukje, de geschiedenis samengesteld van vijf familieleden (tot 1983). Buiten de klassieke genealogische bronnen boorde hij een reeks minder gekende bronnen aan. Zo speurde hij in het Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging en in de archieven van maatschappijen en verenigingen, consulteerde oude lokale blaadjes, kranten en tijdschriften, mededelingen, ledenlijsten, verslagboeken, tentoonstellingscatalogussen. Hij raadpleegde licentiaatsthesisen, luisterde naar uitzendingen van lokale omroepen en sprak met familieleden en kennissen. Het resultaat is uitstekend.

Ondanks het feit dat men voor iemand anders familiegeschiedenis maar een matige interesse kan opbrengen - mijn kind, schoon kind - leest het boek als een trein. Zeer verzorgd van tekst en illustratie, gul voorzien van noten - achter elk hoofdstuk -, met een uitvoerige lijst van geraadpleegde werken en een lijst van illustraties is het een prachtig voorbeeld van hoe de familiegeschiedenis van een paar "kleine luyden" moet samengesteld en geschreven worden. Warm aanbevolen, voornamelijk als voorbeeld hoe het kan en moet.

J.B DREESEN

De "CHRISTINA" een Oostendse driemaster uit 1779

Constantinus CLAYS, negociant te Oostende koopt in april 1779 te Koekelare: eene behuysde en betimmerde hofstede met land en een ander behuisd en betimmerd hofstedeke in totaal 83 gemeten. 3 roeden en 4 gemeten. 1 lijn. 26 roeden bestaande uit zaailand, jong en oud bos, maaigras (1).

Op het plan dat bij deze verkoop gemaakt werd, komt het schip "CHRISTINA" voor, waarvan de kiel als SCHAELE VAN ROEDEN figureert.

Het schip is een driemastig koopvaardijschip van het klassieke model uit die periode, (2), met boegbeeld en versierde spiegel waarop de naam voorkomt.

Belangwekkend zijn de vlaggen die het schip voert, want die geven ons enige aanduiding over de herkomst en thuishaven van het schip.

J.B. Dreesen

Bronnen:

- (1) Rijksarchief Brugge. Kaarten en plannen nr. 775
- (2) Van YK. Cornelis. De Nederlandse Scheepsbouwkunst Amsterdam 1697 folio 362.

De "CHRISTINA" een Oostendse driemaster uit 1779 (vervolg op de
fotobladzijde met dezelfde titel)

Daar het ons teveel geld zou kosten om deze vlaggen, in ons tijdschrift, in hun originele kleuren weer te geven, beschrijven we ze.

Het vaartuig voert vijf vlaggen en wimpels die we in volgorde, beginnende op het voorschip beschrijven (3).

De GEUS, aan de vlaggestok van de blinde steng, is een wimpel met drie gekleurde banen :
bordeaux rood
lichtgroen
bordeaux rood

dit was traditioneel de REDERIJVLAG

De WIMPEL op de voormast heeft ook drie gekleurde banen :
bordeaux rood
geel
bordeaux rood

en gaf, zoals toen gebruikelijk, de kleuren van de woonplaats van de reder.

De VLAG op de grote mast is de STADSVLAG hier rood met het stadswapen van Oostende in de gebruikelijke kleuren, zwarte keper en sleutels op geel veld.

Die van Oostende waren de enigen van de Vlaamse havens die een stadsvlag voeren. Over dergelijke vlaggen van andere Vlaamse havens is tot dusver niets bekend.

De gespleten WIMPEL op de achtermast heeft drie gekleurde banen :
groen
rood
groen

en gaf, zoals toen gebruikelijk, de kleuren aan van de woonplaats van de schipper.

Aan de vlaggestok op de spiegel wordt de reeks besloten met de nationale vlag, hier de dubbele zwarte adelaar op geel veld, de vlag van de Oostenrijkse Nederlanden. De nationale vlag was de grootste vlag aan boord.

J.B. DREESEN

Bronnen :

(3) Maritieme geschiedenis der Nederlanden. Deel II. Bussum 1977, blz. 69 tot 71.

VRAAG

Inlichtingen over de handelaar Frédéric ROMBERG die ± 1766 een handelshuis én schepen had-te Oostende worden gevraagd door

Myriam KABAMBA
83 B - Rue Émile Férau
1060 Brussel

100 JAAR VRIJE VISSERISCHOOLO "PASTER PYPE"

Zaterdag 14 mei 1988 was het een hoogdag voor de Vrije Visserijschool "Paster Pye", men vierde er immers een instelling die reeds 100 jaar de opleiding van onze zeevissers verzorgt. Het jubelfeest bestond uit een eucharistieviering in de S.S. Petrus- en Pauluskerk, een hulde aan het beeld van "Paster Puupe" (1), een plechtige zitting en receptie in het feestpaleis, om te eindigen in alle schoonheid met een feestmaal gevolgd door een gezellig samenzijn.

Belangrijker echter (niet iedereen zal akkoord gaan met mijn persoonlijke mening) is het feit dat Roger DECLEER, oud-leeraar aan de school, een boek publiceerd "100 jaar Vrije Visserijschool 'Paster Pye'". R. DECLEER was jarenlang medewerker aan het maritiem tijdschrift "Wandelaer et sur l'eau" waar hij de rubriek "Chronique d'Ostende" verzorgde, maar dan wel in "onze" taal !

In het bestuur van de vriendenkring van de school is hij, zonder afbreuk te doen aan de verdiensten van de andere leden van het bestuur, de bezige bij, het zinnebeeld der vlijt, en verzorgt hij er, als secretaris, de redactie, het afdrukken en het verzenden van het tweemaandelijks tijdschrift "Contactblad".

"100 jaar Vrije Visserijschool 'Paster Pye'" is niet alleen de geschiedenis van de school, maar de auteur, die bezeten is van de zeevisserij, heeft er een bondige geschiedenis van onze visserijvloot van gemaakt, de overgang van zeilende doods-kisten naar de huidige treilers, vooruitgestuwd door Diesels die 1.000 PK ontwikkelen en uitgerust zijn met de laatste technische snuffjes. Een dertigtal zeldzame foto's en tien pentekeningen, van de vaardige hand van de auteur, verluchten het boekwerk dat niet mag ontbreken in het boekenrek van diegenen, en dat zijn er niet weinigen, die onze zeevissers en hun geschiedenis (waar er van rozen en maneschijn geen sprake is) genegen zijn. Voor leken in het vak tenslotte is het een enige gelegenheid hun kennis te verrijken met een beroep dat, niet alleen door het Land maar ook door een groot gedeelte van de bevolking, als "minderwaardig" werd en wordt beschouwd.

"Oe je nie wil lairen, vlieg je noa de visscherssschole" was een uitroep die indertijd naar menig kind's hoofd geslingerd werd !

Belangstellenden kunnen "100 jaar Vrije Visserijschool 'Paster Pye'" bestellen bij de auteur, Violierenlaan 6, telefoon 70.90.31. Voor de prijs van 2 "filters" met gebak, nl. 200 ₣, wordt een stukje Oostendse visserijgeschiedenis ten huize besteld.

François COOPMAN

(1) Dit beeld prijkte vroeger boven de toegang van de "Paster Puupe Schole" gelegen in de gelijknamige straat in het visserskwartier. Nu staat het beeld van de "vader der vissers" te pronken in het plantsoen van de "Grote kerke". Spijtig genoeg gebruiken de omwonende parochianen dit stukje groen als openbaar toilet voor hun viervoeters die weinig respect opbrengen voor de onderste ledematen van de legendarische "Paster Puupe".

door Norbert HOSTYN

1945-1949

Het voorzitterschap van de "Cercle Artistique", die nu de "Kunstkring" was geworden, liet Jan DE CLERCK over aan Louis BOEL. Toen BOEL in 1949 overleed, nam zijn broer Pierre-Nicolas het roer over. De activiteiten van de kunstkring culmineerden in de jaarlijkse tentoonstellingen die in de Koninklijke Gaanderijen doorgingen. Deze kregen echter hoe langer hoe meer het cachet van locale onderonsjes.

Maar aan interesse ontbrak het Jan DE CLERCK niet : tot op het einde van zijn leven bleef hij een trouwe en geïnteresseerde tentoonstellingsbezoeker in eigen stad, gerespecteerd door de jongere collega's.

Tijdens de paasperiode '47 stelde hij tentoon in de zaal "Concordia" te Oostende.

Met de dood van James ENSOR in 1949 werd Jan DE CLERCK zowat de "éminence grise" van het Oostends artistiek wereldje. Zijn karakteristieke, magere verschijning met de zwierige kapmantel en andere romantische kunstenaarsattributen maakte hem voor velen, jongeren vooral, tot een levend anachronisme.

Uit goeie bron weten we dat Jan DE CLERCK in die jaren en dit tot aan zijn dood geldnood heeft gekend. Verkopen deed hij praktisch niet, en dat dwong hem sober te leven. Van diverse kanten ontving hij discrete steun.

1951

Ter gelegenheid van zijn 70ste verjaardag werd een zomertentoonstelling gehouden met huldebetoon.

Een Jan DE CLERCK-comité organiseerde een viering in het Hôtel Océan. Naar aanleiding van deze gebeurtenis schonk Jan DE CLERCK het schilderij "Oostends steegje" aan zijn geboortestad. Nog ter gelegenheid van deze verjaardagsviering verscheen een lang artikel over Jan DE CLERCK in het "Kustblad" (1).

Er moeten toen ook stappen ondernomen geweest zijn om Jan DE CLERCK met een ereteken te bedenken. Na veelvuldige tussenkomsten van onder andere Jan PIERS, Jacques ASAERT en Alphonse MAES werd Jan DE CLERCK op 21 juni 1961 bedacht met zijn benoeming tot ridder in de orde van Leopold II.

1952

Deelname aan de tentoonstelling van de Oostendse Kunstkring in de Koninklijke Gaanderijen (14 tot 31 augustus 1952). Jan DE CLERCK toont er "Oud Oostende" en "Sloepen" (2).

1953

De overstroming van februari '53 was een nieuwe klap voor de DE CLERCK's : waterschade aan hun huis in de Brusselstraat stelde hen voor nieuwe financiële moeilijkheden, terwijl ook heel wat werken verloren gingen.

Ter gelegenheid van haar huwelijk met Groothertog Jan van Luxemburg schonk Jan DE CLERCK Prinses Joséphine-Charlotte een schilderij.

1955

In het meinummer '55 van het tijdschrift "West-Vlaanderen", dat speciaal aan Oostendse kunstenaars was gewijd, verscheen een kort artikel over Jan DE CLERCK. Het was van de hand van Albert SMEETS, en was versierd met een portret van de meester dat door Paul VERMEIRE getekend was (3).

We drukken het artikel hieronder af :

Een geliefde Oostendse figuur. De mensen keren zich om als hij voorbij gaat, deze grote grijsaard met zijn eerbiedwaardige baard en zijn ernstige ogen, die kijken naar de takken der bomen van het park, het werk der vissers op de kaai of het spel der baren aan zee.

Als we hem gingen vinden in zijn woning, die opgepropt is met herinneringen zoals vroeger het huis van zijn tijdgenoot Ensor, dan bewees hij ons onmiddellijk, dat hij nog volop in de kunstbeweging staat en er om bekommerd is zichzelf te hernieuwen : ik sta nu in mijn vijfde phase zegt hij, naar zijn laatste werk wijzend, het weergeven der klanken voortgebracht door de golven van de zee.

Wij bladeren in het mooie album dat in 1928 tot zijn eer werd uitgegeven en waar schitterende getuigenissen opgeschreven staan. Over de mens zegde gouverneur Baels : "Een mooie figuur, die Jan De Clerck. In in helderblauwe ogen steekt de vlucht naar hoger zien en betrachten. In zijn woorden en opvattingen de begeesterde strekking van een echt kunstenaar. Wat me immer trof bij hem was zijn rein idealisme, zijn verre kijk op alle dingen en zaken". Prof. Paul De Keyser typeerde hem als kunstenaar : "Zijn scheepje heeft hij laten drijven in vele wateren, naar alle richtingen van de artistieke windroos, maar men kan niet zeggen dat hij ooit is gestrand of schipbreuk heeft geleden, niet alleen omdat hij als geboren Oostendenaar wellicht de zeemanskunst verstond, maar vooral omdat hij overal zijn eigen wimpel is blijven voeren : hij zelf ! De kleurgevoelige Jan De Clerck verloochent zijn Vlaamse aard niet. Door alle vervormingen heen, blijft hij een warmbloedige colorist met een zeldzame zelfbeheersing evenwel, want in de grond is De Clerck een wils-natuur".

Jan De Clerck heeft een deel van zijn woning ingericht tot een soort museum, waar hij enkele representatieve werken samenbracht : wij raden onze lezers aan een bezoek te brengen aan deze verzameling. Toen we hem vroegen welk werk hij wenste in "West-Vlaanderen" te zien verschijnen, sprak hij een woord dat zijn goede aard weer eens bewijst : "Van mij moet ge niets plaatsnemen : het zijn de jongeren die ge moet steunen; vraag aan iemand, Paul Vermeire bijvoorbeeld, dat hij een portret maakt". Zo krijgen onze lezers het portret van de oudste en edelste der Oostendse kunstenaars, getekend door een der jongsten.

De Oostendse Kunstkring organiseerde in juli '55 een tentoonstelling "Negen Provinciën" in de Koninklijke Galerijen te Oostende. Jan DE CLERCK toonde er drie werken : "Jonge verliefde componist", "Al goed nieuws" en "Hij is vertrokken" (4).

In augustus-september '55 organiseerde het Oostends Kunstverbond de tentoonstelling "Ensor, Permeke, Spilliaert en de Oostendse Schilderkunst". Ook hier drie werken van Jan DE CLERCK : "Oud barkje", "Gemaskerd bal in het Kursaal" en "Eerste Handelsdok bij winter" (5).

- (1) E.L., Met kunstschilder Jan De Clerck aan de praattafel, in Het Kustblad", 25 mei 1951.
- (2) Kunstkring van Oostende in samenwerking met Westvlaamse Kunstkring Brugge. Tentoonstelling van Westvlaamse schilder- en beeldhouwkunst (tentoonstellingscat.), Oostende, 1952.
- (3) Portret afgebeeld in "De Plate", januari 1986, blz. 5.
- (4) Tentoonstelling van de 9 provinciën van schilder- en beeldhouwkunst (tentoonstellingscat.), Oostende, 1955, blz. 4, nrs. 66-68.
- (5) Ensor, Permeke, Spilliaert en de Oostendse schilderkunst (tentoonstellingscat.), Oostende, 1955, nrs. 60-62.

WEGWIJS IN OOSTENDE MET "LANGE NELLE

Veertien deelnemers van de eerste gidsencursus, die vorig jaar de eerste gidsencursus in Oostende volgden, hebben zopas "Lange Nelle" opgericht. Deze cursus werd georganiseerd door de Stad Oostende in samenwerking met de Oostendse Kamer voor Handel en Nijverheid en de Heemkring De Plate.

Hierdoor heeft Oostende eindelijk een eigen gidsenvereniging. Met de oprichting van deze vereniging wil men een daadwerkelijke oplossing bieden aan de groeiende behoefte aan lokale gidsen. Men wil meehelpen om op een bevattelijke en aangename wijze het historische, architecturale, artistieke en folkloristische erfgoed van Oostende en haar omgeving naar een geïnteresseerd publiek toe te vertalen.

Een klassieke rondleiding duurt ± 2 uur en de groepen of individuen kunnen rondgeleid worden in het Nederlands, Frans, Engels, Duits of Italiaans.

De Kring staat ook open voor niet-gidsende leden. Het lidgeld bedraagt 400 ₣, te storten op rek. nr. 068-2075070-73 t.a.v. Gidsenkring "Lange Nelle", Eekhoornstraat 20 te Oostende. Voor reservaties van gidsenbeurten : zelfde adres.

GELEZEN IN HET SCHOOLBLAADJE VAN HET O.L.VROUWECOLLEGE - lagere afd.

Bezoek aan museum "De Plate".

Op maandag 16 januari zijn we naar het museum "De Plate" geweest.

Een vriendelijke gids leidde ons het museum door. Er waren veel mooie kleurrijke schilderijen van Oostende. Elke zaal kreeg een bekende naam van meneers die vroeger bekend waren. In de eerste zaal waar we binnen gingen was er een schilderij van Oostende nu en vroeger.

Er was ook het vroegere kursaal die in het klein afgebeeld was. Daar stonden ook schepen : zeilschepen en stoomboten. Op het einde van het museumbezoek gaven we een applausje voor die gids en... kwamen terug naar school.

Vier jaar onder de klauwen der duitsche barbaren

(Verhaal van 't gene te Oostende voorviel van den 15 oktober 1914 - dag der bezetting van de stad door de duitschers - tot den 17 oktober 1918 - dag der bevrijding).

Een wordeken vooraf

Beste Lezers van den Duinengalm.

Tijdens de 4 jarige dwingelandij der duitsche barbaren hebben wij, onzen plicht van dagbladschrijver getrouw, dag per dag, opgeteekend wat in onze stad voorviel. Hebben wij ALLES kunnen optekenen ? Wij twijfelen er sterk aan, doch wij deden wat wij konden - en wie doet wat hij kan, is een eerlijk man !

Weinig scheelde het of onze notas waren voor immer verloren. Na een paar malen duitschers in huis gekregen te hebben, die hunne oogen op alles sloegen, vonden wij het geraadzaam onze notas, pakje per pakje, te dragen naar het huis onzer moeder, in de Euphrosina Beernaertstraat, waar we ze veilig achten...

De mensch wikt, de granaten beschikken. Op 16 mei 1918 sloeg een granaat in gezegd huis, doodde onze moeder en begroef onze notas onder de puinen van het gebouw. Dezelfde dag werden een deel onzer papieren uitgehaald, doch een merkelyk deel bleef onvindbaar. 8 dagen lang liepen we met den schrik op het lijf, dat de duitschers, die zich niet geneerden de puinen te doorwoelen, de hand op de... gevaarlijke papiertjes zouden hebben gelegd. Goddank, we kwamen er van af met den schrik, en de ontbrekende pakken werden teruggevonden.

Tot lof en eer der mannen van den REDDINGSDIENST dient hier gezegd dat ze zwegen als vermoord, en nooit een duitscher te weet kwam dat er onder de puinen oorlogsnotas hadden gezeten.

We zullen thans die notas de wijde wereld inzenden. 't Zal voor onze stadsgenoten een herinnering zijn van 't gene Oostende gedurende die 4 lange jaren te verduren had, en tevens deze onzer stadsgenoten, die in den vreemde verbleven, op de hoogte brengen van vele zaken die ze niet kennen.

INLEIDING

Herinneren wij, eerst en vooral, in korte reken, het bijzonderste dat voorviel tusschen den 28 Juni 1914 en den 9 Oktober van hetzelfde jaar, dag op denwelken het laatste nummer van den DUINENGALM verscheen.

28 Juni 1914 - Groot Turnfeest te Oostende. Aartshertog Frans-Ferdinand van Oostenrijk, vermoedelijke troonopvolger van keizer Frans-Jozef, en zijne gemalin te Serajevo vermoord.

23 Juli - Ultimatum van Oostenrijk aan Servië.

28 Juli - Oostenrijk verklaart den oorlog aan Servië. Gedeeltelijke mobilisatie in Rusland. België roept 3 klassen binnen.

30 Juli - De duitsche keizer roept in zijn land den staat van oorlog uit.

31 Juli - Algemene mobilisatie in Rusland en Oostenrijk. Duitschland zendt een ultimatum aan Rusland. Nog 5 klassen worden

in België binnengeropen. Te Oostende worden de peerden, vele velos en autos opgeëischt.

1 Oogst - Algemeene mobilisatie in Duitschland en in Frankrijk. Oorlogsverklaring van Duitschland aan Rusland. De Duitschers bezetten het Groot-hertogdom Luxemburg.

2 Oogst - Ultimatum van Duitschland aan België, dat weigert zijne eer te bevleken.

3 Oogst - Duitschland verklaart Frankrijk en België den oorlog. Mobilisatie der Engelsche vloot.

4 Oogst - Engeland verklaart Duitschland den oorlog. Duitsche troepen rukken België binnen. Plechtige zitting der Kamers te Brussel. De klassen 1899 en 1900 worden opgeroepen. Mobilisatie van het Engelsch leger. Het 3e linie verlaat 's nachts onze stad.

5 Oogst - Beschiëting der forten van Luik.

7 Oogst - Luik door de Duitschers bezet. Montenegro verklaart Oostenrijk den oorlog.

12 Oogst - Slag van Haelen. Engelsche vliegers komen te Oostende toe, ook de eerste vluchtelingen uit het binnenland.

13 Oogst - Engeland en Frankrijk verklaren Oostenrijk den oorlog.

16 Oogst - De forten van Luik vallen in handen der Duitschers. Japan zendt een ultimatum aan Duitschland.

17 Oogst - De koninklijke familie verlaat Brussel voor Antwerpen.

18 Oogst - Het Belgisch veldleger trekt op Antwerpen terug.

19 Oogst - De Russen rukken Oost-Pruisen binnen.

20 Oogst - Brussel door de Duitschers bezet.

22 Oogst - Een Engelsch smaldeel komt voor Oostende, doch vaart na eenige uren weg.

23 Oogst - Japan verklaart den oorlog aan Duitschland. De Russen dringen in oostelijk Galicië.

24 Oogst - De Belgen doen een uitval uit Antwerpen en bezetten Vilvoorde.

25 Oogst - 5 forten van Namen gevallen. Tusschen Snaeskerkebrug en de kalsijde naar Leffinghe wordt een troep Duitschers door gendarmen tegengehouden. 5 gendarmen worden gedood.

26 Oogst - Namen valt. Leuven verwoest.

27 Oogst - Begraving der vijf gendarmen op den 25 gedood. 4.000 Engelsche soldaten komen toe.

28 Oogst - Neerlaag der Russen in Oost-Pruisen. Neerlaag der Engelschen bij Saint-Quentin.

29 Oogst - Turkije mobiliseert.

30 Oogst - Mechelen door de Duitschers beschoten.

4 Sept - Beschiëting van Dendermonde. De vlucht naar Engeland begint te Oostende.

6 Sept - De Duitsche, Oostenrijksche en Hongaarsche onderdanen moeten binnen de 36 uren Oostende verlaten.

7 Sept - Maubeuge valt.

10 Sept - Terugtocht der Duitschers in Frankrijk; zij zullen de slag der Marne verliezen.

11 Sept - Tijdens een tweede uitval uit Antwerpen doen de Belgen groote vooruitgang op de lijn Aerschot-Mechelen; 's anderen-daags zullen zij moeten achteruittrekken.

13 Sept - Groote overwinning der Russen in Galicië.
Gevecht van 't Roggeveld (Essen); verscheidene Duitschers worden gevangelijk te Oostende ingebracht.

17 Sept - Tweede bombardement van Dendermonde.

22 Sept - De klas van 1914 binnengeropen.

23 Sept - Terugkeer van de stoomsloep "Jacqueline" uit Congo.

24 Sept - Een Zeppelin werpt bommen voor de vischmijn en in de nabijheid der Zeestatie.

27 Sept - Aanhouding van M. Max, burgemeester van Brussel.
Bombardeering en bezetting van Mechelen.
De burgerwacht Gerard Ardaen wordt aan Plasschendaale-statie door een kogel gedood. Het ongeluk is te wijten aan eene onvoorzichtigheid.

28 Sept - Bombardeering der buitenforten van Antwerpen.

29 Sept - Beschiëting van Lier. Vernieling der forten van Waelhem en Sinte Kathelijne-Waver.

30 Sept - Bezetting van Dendermonde.

1 Oktober - De forten van Lier worden vernield.

2 Okt - De Duitschers bezetten de eerste verdedigingslijn van Antwerpen.

3 Okt - Vandaag en de volgende dagen komen te Oostende veel Engelsche troepen toe, die onmiddellijk naar Antwerpen vertrekken.

5 Okt - De Duitschers bezetten Duffel en Lier. Het Belgisch leger begint de aftocht Westwaarts. Sedert eenige dagen komen te Oostende veel soldaten, en ook zieken en gekwetsten, uit Antwerpen toe.

6 Okt - De koning en zijne Ministers verlaten Antwerpen. Oostende wordt tijdelijke hoofdstad van België.

7 Okt - Begin van het bombardement van Antwerpen.

DE VOORAVOND VAN DEN VAL VAN ANTWERPEN

Donderdag 8 Oktober - De bevolking verlaat Antwerpen. Het bombardement der stad wordt met groote hevigheid voortgezet. De troepen, die den zuid-oostelijken secteur bezetten houden heldhaftig stand. Het besluit, de stad te verlaten wordt aangenomen. De Engelsche en Belgische troepen vertrekken gedurende den nacht. De Duitschers zijn te Wichelen over de Schelde gerocht en rukken op Lokeren aan.

TE OOSTENDE - Heden en volgende dagen landen hier duizende Engelsche soldaten aan, voetvolk, ruitërij en artillerie, prachtig en volledig uitgedoscht. Overal verbroederen burgers en militairen met de Engelsche soldaten, die kokarden met de Belgische kleuren

dragen. Langdurige toejuichingen begroeten de Engelsche soldaten wanneer zij onze straten doortrekken. - Tengevolge van het bombardement van Antwerpen komen hier duizende vluchtelingen uit Antwerpen aan. Zij worden, door de zorgen der stad, in de ledigstaande huizen opgenomen. Ieder dag brengen maalboten er honderde over naar Engeland. Vooraleer te mogen vertrekken, moeten zij een paspoort hebben, tegengeteekend door eenen Engelschen kommissaris, die daartoe in de miliciezaal van het stadhuis zetelt. Vanaf 6 1/2 ure wachten, in de Kerkstraat, reeds menschen het openen der deuren, dat om 9 ure geschiedt. Talrijke Oostendenaren vluchten ook.

Vrijdag 9 Oktober -

VAL EN BEZET VAN ANTWERPEN

Gevechten te Oordeghem en te Quatrecht.

Op den Franschen linkervleugel zijn de 2 ruiterrijen nog altijd aan 't gevecht ten noorden van Rijssel en La Bassée. 2 Fransche torpedobooten vergaan.

TE OOSTENDE - Alle treinverkeer met Brugge is onderbroken. De vlucht naar Engeland neemt eene groote uitbreiding. Wij hebben thans geen Belgische dagbladen meer, geen treinen, geen telegraaf, geen telefoon, niets !! Wij moeten ons in zake "dagbladen" getroosten met den NORD-MARITIME van Duinkerke, die ieder dag veel hoop geeft, maar ook ieder dag veel teleurstelling bijbrengt !!

Zaterdag 10 Oktober - Dood van Koning Carol van Rumenië. De Russen bezetten wederom Lyck. De Russische kruiser PALLADA door een duitsche duikboot in den grond geboord. Alle forten van Antwerpen zijn in duitsche handen. 2.000 Engelschen en 32.000 Belgische soldaten in Holland geïnterneerd.

TE OOSTENDE - Nog altijd Engelschen die aanlanden en Belgische soldaten die van Antwerpen komen gevlucht.

Zondag 11 Oktober - De vesting Przesmyśl wordt ontzet. Gevechten bij Hazebrouck. De Serviërs, die over den Donau en de Save getrokken zijn, rukken vooruit naar het Noorden. De Russen bezetten thans 5 hongarsche provinciën. Luitenant-kolonel Maritz maakt opstand tegen de regeering van Zuid-Afrika.

TE OOSTENDE - HH. MM. de Koning en de Koningin (gister hier aangekomen) wonen om 10 1/2 ure de H. Mis bij in de St Josephskerk.

Maandag 12 Oktober - De duitschers bezetten Gent. De duitschers bekennen dat, in 't begin der maand, hunne verliezen 300.000 man beliepen. De duitschers zijn den Weichsel en de Oostenrijkers de Save genaderd. De laatsten hebben Jarislau weder bezet.

TE OOSTENDE - Deze morgen, om 7 1/2 ure, vertrekken de Koning, de Koningin, de Ministeries en het Diplomatiek Korps met de maalboot naar Le Hâvre.

Rond 9 ure werpt een duitsch vlieg-machien twee bommen al den oostkant der stad, eene op de steenbakkerij Smis en eene in de jachtsluis. Geene schade. Rond 1 ure werden nog eens twee bommen geworpen: het eene bij het huis van M. Louis Willems, de "passeur d'eau" en de andere dicht bij de bureelen van den havenmeester. Ook geene schade.

De Staf van 't Leger is naar Aeltre vertrokken waar een gedeelte van het-Belgisch leger zich verzet tegen het oprukken der duitschers en de aftocht der troepen, terugkeerende uit Antwerpen

dekt. - Engelsche transportschepen komen nog altijd toe. Verscheidene oorlogschepen kruisen voor Oostende. Onze maalboten brengen de Belgische gekwetsten en tal van vluchtelingen over naar Engeland. - Het Engelsch hoofdkwartier dat eene villa op den Zeedijk bezette vertrok deze namiddag om de Engelsche troepen, in Vlaanderen werkend, te verwoegen. De Belgische troepen laten 15 kanonnen (van 12,8 en 5 cm.) staan, tusschen den Thouroutschensteenweg en den Steenschen dijk, ongeveer 400 meters in 't land. Vooraleer verlaten te worden, werden de kanonnen onbruikbaar gemaakt.

*

* *

De papieren en de boeken van de ministeries, die sedert eenigen tijd op het stadhuis waren, worden heden in allerhaast verhuisd en Frankrijkwaarts gestuurd. De boeken van den Algemeenen legerstaf, in de Zeestatie berustend, worden aan boord der maalboot PRINCESSE CLÉMENTINE gedaan. Wat de geschriften van 't Ministerie van Zeewezen, de "matricules" en de geschriften van 't Zeekommissariaat van Antwerpen betreft, die in 't depot van 't Zeewezen voorloopig neergelegd waren, deze worden aan boord gedaan van den kustwachter-aviso VILLE D'ANVERS, die sedert Donderdag vastlag aan het Ooststaksel tegen het Marinedok en heden in vlot water, in de havengeul, werd verhaald.

(vervolgt)

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

ALOISE VERBEKE

De heer Camille - Aloise VERBEKE zag het levenslicht te Aarselare op 20 december 1834 en is overleden te Gent op 80-jarige leeftijd op 29 december 1914.

Aloise VERBEKE had van huize uit een liberale opvoeding genoten, en hij kon dit in zijn loopbaan verder uitwerken.

Hij was een liberaal politieker en de voornaamste verwezelijkingen in zijn loopbaan waren :

- Senator voor het Arrondissement Oostende vanaf 14 juli 1892 tot in 1894.
- Senator voor het Arrondissement Diksmuide-Veurne-Oostende en dit vanaf 29 mei 1904 tot op het einde van 1912.

VERBEKE kwam op 8 februari 1914 op bezoek te Oostende en dit ter gelegenheid van het eerste feest gegeven in het nieuw liberaal huis te Oostende.

Ter dezer gelegenheid werd hem een schrijn met 3 medailles geschonken; brons - verzilverd - verguld brons.

1914 DRIE MEDAILLES IN BLAUW SCHRIJN Ø 50 mm

R. Gezeten vrouw rechts op de medaille met een lauwerkroon in linkerhand.

Op de achtergrond zicht op een dorp en velden.

V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een medaillon met een tekst in 11 lijnen :

HELP U ZELF/AAN/DEN HEER A. VERBEKE/ OUD SENATEUR/TER HERINNERING/
AAN HET EERSTE FEEST/GEGEVEN IN/HET LIBERAAL HUIS/OOSTENDE/DEN
8 FEBRUARI/1914

ARTHUR LOONTIENS

De heer Arthur LOONTIENS werd geboren te Oostende op 24 december 1902 en is er overleden op 59-jarige leeftijd op 29 november 1961.

Hij was gehuwd met juffrouw Alice-Marie DE WITTE, geboren te Veurne op 6 juni 1911 en er overleden op de jeugdige leeftijd van 31 jaar op 2 mei 1942.

Hij was werkzaam in een van de stadsdiensten van Oostende.

Arthur LOONTIENS was een amateur toneelspeler en dit bij de maatschappij Nut en Vermaak te Oostende. Hij trad op in de periode van 1935 tot 1957.

In 1946 was hij bestuurslid van de vereniging en in 1949 vierde hij zijn zilveren jubileum bij Nut en Vermaak. In 1955, bij het 75-jarig bestaan van deze toneelmaatschappij, was hij er werkzaam als bibliothekaris.

In 1949, bij de viering van zijn zilveren jubileum, werd hij vereremerd voor zijn geleverde prestaties op het gebied van de toneeluitvoering.

Door de toneelmaatschappij Nut en Vermaak werd er hem een medaille geschonken om deze gebeurtenis te herdenken.

1949 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 45 mm

R. Harp omringd door 2 lauwertakken en onderaan 2 maskers.

V. Een lauwertak en een eikentak in een kransvorm met binnenin een tekst in 4 lijnen en bovenaan een kroon :

NUT EN VERMAAK/AAN/ARTHUR LOONTIENS/1949

MARCEL HOUBAERT

De heer Marcel, Benedikt, Cornelis HOUBAERT zag het levenslicht te Veurne op 30 mei 1910 en is er overleden op 54-jarige leeftijd op 29 juni 1964.

Hij was gehuwd met Gilberte, Victoria VAN ELSLANDER, geboren te Hooglede op 29 oktober 1911. Hij was kapper van beroep en woonachtig, Noordstraat 10 te Veurne.

Marcel HOUBAERT deed zijn militaire dienst bij de 2e Compagnie van het 3de Linierregiment, gekazerneerd te Oostende. Bij de jaarlijkse Nationale Schietprijskampen van het Belgisch leger in 1930 behaalde hij de 1ste prijs.

Ter gelegenheid van deze overwinning werd hem een zilveren medaille geschonken om deze gebeurtenis te herdenken.

1930 MEDAILLE IN ZILVER Ø 35 mm MET VASTE RING

- R. In het midden een kroon, 2 gekruiste geweren en een granaat. Bovenaan en onderaan een tekst in 2 lijnen :
ARMÉE BELGE/CONCOURS DE TIR
BELGISCH LEGER/SCHIETPRIJSKAMPEN
- V. 2 lauwertakken in een kransvorm met middenin een tekst in 4 lijnen :
1e PRIJS 1930/M. HOUBAERT/II CO./3 L.R.

JACOBUS HAMERS

De heer Jacobus HAMERS zag het levenslicht te Oostende in 1788. Hij was gehuwd met Brunona HORTAN, geboren te Brugge in 1786.

Jacobus HAMERS was timmerman en caféhouder van beroep. Hij was de uitbater van de Pavillon des Bains (later veranderd van naam na het bezoek van Leopold I in Pavillon Royal) op de zeedijk en dit in de periode van 1833 tot 1851.

Na uitbreiding van de hotels langs de westelijke wandeling en met de meegaande vermindering in klanten ging hij in 1851 terug naar de binnenstad waar hij het Hotel Sint-Christophe verder uitbaatte.

In 1851 werd hij vereremerkt voor zijn hulp geboden aan de ouderlingen en behoeftigen van onze stad. Hij kreeg de hieronder beschreven en afgebeelde medaille geschonken door het Stadsbestuur van Oostende.

1851 MEDAILLE IN KOPER OMKRANSING Ø 59 mm MET KROON EN RING

- R. BIENFAISANCE/ A MR. JS. HAMERS
Gekroond wapenschild van Oostende omringd door 2 lauwertakken in kransvorm.

V. Een tekst in 6 lijnen :

RECONNAISSANCE/POUR SECOURS/AUX/PAUVRES VIEILLARDS/D'OSTENDE/
1851.

AUGUSTE VANWETTER

De heer Auguste, Christiaan VANWETTER werd geboren te Oostende op 2 december 1863 en is er overleden op de jeugdige leeftijd van 43 jaar op 23 december 1906.

Hij was gehuwd met Mélanie, Marie DHELFT, geboren te Oostende op 28 april 1859 en er overleden op 67-jarige leeftijd op 6 november 1926.

Auguste VANWETTER had van huize uit een katholieke opvoeding genoten en dit kwam in zijn verdere loopbaan tot bloei.

Hij was bestuurslid en medestichter van de Katholieke Volksbond te Oostende.

In 1904 werd hij gevierd voor zijn daadwerkelijke opoffering voor deze Katholieke Volksbond. Gedurende de jaarlijkse tombola werden er hem 2 kleine zilveren herinneringsmedailles geschonken.

1904 MEDAILLE IN ZILVER Ø 26 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE

Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste palmtakken. Onderaan, A. DISPERSYN (graveur te Oostende).

V. 2 parelranden met middenin een tekst in 5 lijnen :

KATH. VOLKSBOND/AAN/A. VANWETTER/TOMBOLA/1904

1904 MEDAILLE IN ZILVER Ø 26 mm MET BOL EN RING

R. Zelfde als vorige rectozijde.

V. Een tekst verdeeld over 5 lijnen :

KATH. VOLKSBOND/AAN/A. VANWETTER/TOMBOLA/1904

door Norbert HOSTYN

DE TOERISTISCHE INFRASTRUCTUUR

Het toeristisch clientèle te Oostende was na 1918 niet meer gelijk aan dat van voor 1914.

Voor 1914 : de "upper-class" uit heel Europa, met toch wel een zwaar accent op midden en oost-Europa : de Duitse landen, de Balkan, Rusland. Denken we in dat verband maar even terug aan STRACKÉ met zijn Duitse en Bulgaarse connecties (1).

Na 1918 : Engels oorlogstoerisme en verder vooral het groeiende fenomeen van het "betaald verlof", alsook de accentverschuiving van curatief naar recreatief verlof aan zee. Kortom, een publiek dat niet direct de behoefte had aan de toeristische infrastructuur van voor de oorlog, met ondermeer de legendarische "palaces" (2), de glitter van een Kursaal. Uiteraard gebeurde die verandering niet bruusk : oudere generaties hielden nog lang aan oude gewoonten vast.

Maar die evolutie, die feiten, hebben de verantwoordelijken te Oostende zonder twijfel te laat ingezien ("het komt wel allemaal weer goed") en wanneer ze tenslotte het tij trachtten te keren opteerden ze voor oplossingen die niet 100 % gelukkig waren (3).

Van officiële zijde waren er vooral twee verwezenlijkingen : de bouw van het Thermaecomplex (zwembad, kuurinstelling en hotel) op en achter de Koninklijke Galerijen. Meteen hielp men een prachtig stuk Belle-Epoque-architectuur in de vernieling.

Een financiële slokop bij de constructie, was de "Therm" nadien ook steeds goed voor pecuniaire katers en evenredige deining op het lokale politieke vlak. Tot men er in de jaren 85/86 de moed toe had er definitief komaf mee te maken.

Nu de Thermen, mits grondige aanpassingen door de privé "gerund" wordt is ze om het met een cliché te zeggen "een parel aan de kroon van de Koningin der badsteden". De kuurfunctie is echter weggevallen.

We komen verder nog op de Thermae terug.

En, positiever, was de aanleg van een ondergrondse badinstelling aan het weststrand tussen IJzerstraat en Parijsstraat. Pas in..... 1935 ! Badkabines, douches, verkleedhokjes, etc. Daardoor verdween de pittoreske maar in de grond weinig hygienische toestand met rollende badkarren getrokken door paarden (paardevijgen !) van het strand. Schilderachtig was het wel, maar het hele gedoe beantwoordde niet meer aan de normen van de badcultuur uit de twinties en thirties (4).

URBANISATIEPLANNEN ANNO 1937

Het hele interbellum door vinden we in de Gemeenteraadsverslagen, maar ook in de locale pers, echo's van voorstellen voor het verder, modern uitbouwen van Oostende.

In 1937 schilderde René HANSOUL in opdracht van het Stadsbestuur een totaalindruk van de stad in vogelvlucht rekening houdend met de nieuwe plannen en ideeën voor de verdere uitbouw van het oude stadsgedeelte.

Wij reproduceren zijn werkstuk hierbij en vestigen uw aandacht op enkele hoofdaccenten.

- De Visserskaai krijgt een dubbele functie als plezierhaven en vissershaven. De functie als vissershaven is uiteraard minimaal, gezien de aanleg van een grote vissershaven aan de overzijde van de havengeul (zie vorige bijdragen). Blijven : de kleinere kustvaartuigen (vooral vangst op garnaal) die duidelijk ook een toeristische functie vervullen langsheen de Kaai.

De minimale omvang van de plezierhaven staat in schril contrast tot de "boom" die deze sector in de volgende decennia (onderbroken door W.O. II) zou kennen. Nochtans, is het niet de taak van planologen ontwikkelingen op middenlange termijn te kunnen voorzien ?

- In de verte links boven zien we - mét behoud van het oud Stationsgebouw echter - hoe de oude spoorwegbedding die zich rond het "Bosje" kromde is uitgebroken en nu de bedding is voor de aanloop van de autosnelweg naar Brussel (die pas in de vijftiger jaren zou verwezenlijkt worden).
- Ook zijn de Handelsdokken gedempt en vormen nu als het ware een groot verkeersplein.

Kunnen we J. ENSOR geen gelijk geven toen hij met de pen ten strijde trok tegen al deze plannen ???

- De autostrade is niét doorheen het park getrokken tot vlak voor het Kursaal.

(vervolgt)

-
- (1) Zie de artikels van G. BILLIET over A. STRACKÉ in de voorbije jaargangen van De Plate.
 - (2) Zie de case-study over het "Hotel Splendid" in het meinummer 1987.
 - (3) Zo "miste" de stad bv. de pretparkentrein : het was Meli (Adinkerke) die in de dertiger jaren de basis legde voor het enige pretpark aan onze kust !
 - (4) Zie "Te kust en te kuur" (tentoonstellingscat.), Brussel, A.S.L.K., 1987, p. 295-296

KERKSTRAAT 8

In februari 11. ging het pand Kerkstraat 8 tegen de vlakte. Laatst "Hotel Victoria", was het eerder een vestigingsplaats van een drukkerij.

De met bakstenen bezette gevel verborg eigenlijk grotendeels de laat 18de eeuwse origine van het huis. Het ingangsportaal en het gietijzeren balkon waren in Louis-XVI stijl.

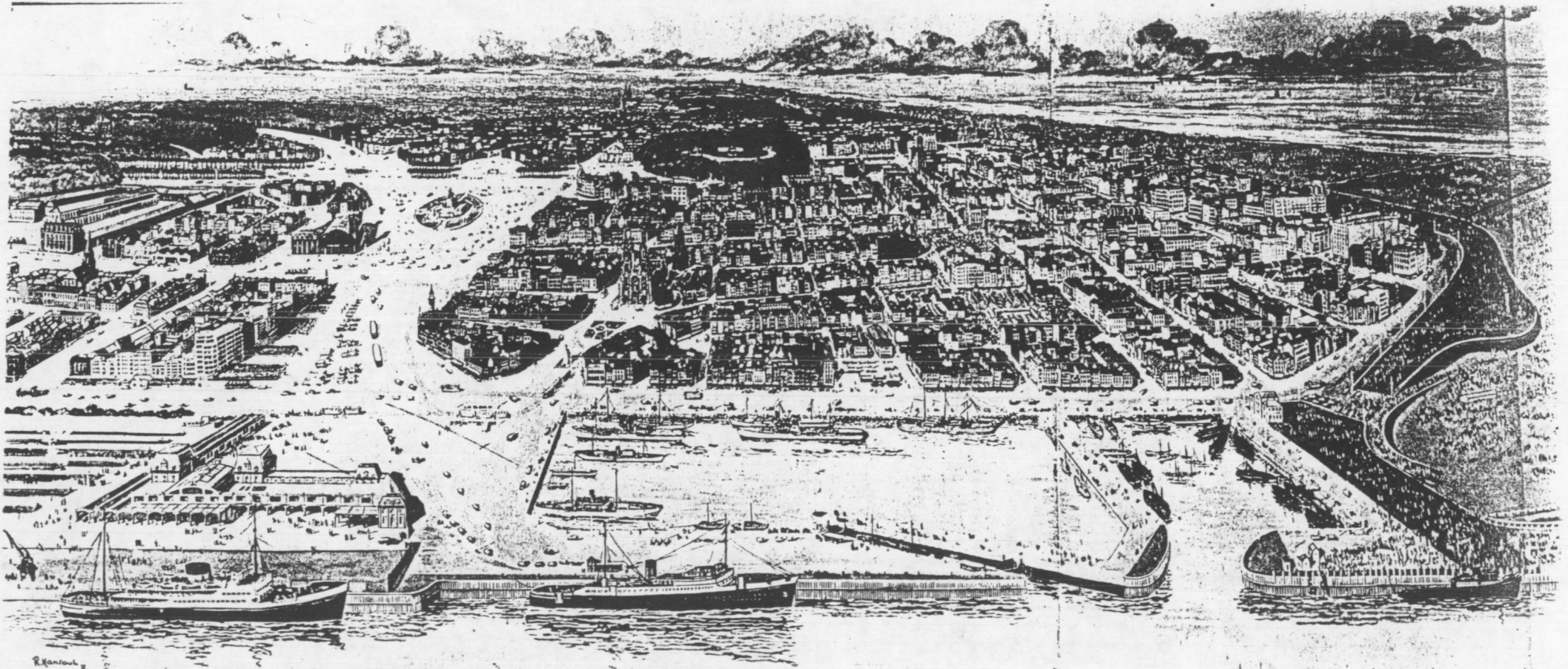
Bij het slopen waren op de muur van de traphall duidelijk sporen te zien van een verdwenen houten, sierlijke trapleuning in Louis XVI-stijl.

Op de binnenmuur, palend aan nr. 10 zagen we restanten van een schoorsteen met figuratieve en decoratieve motieven, eveneens in Louis XVI-stijl.

Weer een stukje historisch Oostende dat verdween...

N. HOSTYN

HET TOEKOMEND OOSTENDE - ONTWERP VAN SCHEPENCOLLEGE OOSTENDE 1937

89 ÷ 124

R. Mantoux

24STE NATIONAAL V.V.F.-KONGRES (1)
Zaterdag 22 april 1989 - colloquium
Thema : " Genealogie nu, maar wat morgen "

Zondag 23 april 1989 - kongres
Thema : " Het persoonlijk leven van de gewone man
in de 17de en de 18de eeuw "

Deelnameprijs : 100 fr. (150 fr. voor echt)paren)

P R O G R A M M A

ZATERDAG 22 APRIL 1989

- 13 u 00 Opening van het kongres- en onthaalsekretariaat. Opening boekenstands en genealogische stands. (1)
- 14 u 00 Opening van het 24ste Nationaal V.V.F.-Kongres door de heer Valère ARICKX, algemeen voorzitter V.V.F.
Welkomstgroet door de heer Jozef GHYSSAERT, voorzitter V.V.F.-West-Vlaanderen, en door mevrouw Lieve DENYS, voorzitter V.V.F.-Roeselare.
- 14 u 15 Colloquium met als thema : "GENEALOGIE NU, MAAR WAT MORGEN".
Prof. Dr. Romain VAN EENOO leidt het colloquium in met zijn referaat : " DE WAARDE VAN DE GENEALOGIE IN HET HISTORISCH ONDERZOEK ".
Hierna start een panelgesprek met volgende panelleden : de heer C.W. DELFORTERIE (onderdirecteur Centraal Bureau voor Genealogie - Nederland), Dr. Noël GEIRNAERT (archivaris stadsarchief Brugge), Dr. Paul VANDEWALLE (historicus), de heer Valère ARICKX (algemeen voorzitter V.V.F.) en de heer Cdt. Edgard SEYNAEVE (archiefb bezoeker). - Conclusies.
- 16 u 30 Einde colloquium en bezoek aan de dokumentatiestands.
- 17 u 15 Ontvangst op het stadhuis door het Kollege van burgemeester en schepenen. Verwelkoming door de heer Daniël DENYS, burgemeester. - Receptie.
- 17 u 50 Overhandiging kwartierstaat aan Peegie. Toeien van Peegie met zijn nieuw V.V.F.-kostuum.
- 18 u 05 Geleid bezoek aan het stadhuis.
- 19 u 00 Einde geleid bezoek.
- 19 u 30 Banket in 't Strohof, Kruisboommolenstraat 1, 8800 Roeselare.

ZONDAGVOORMIDDAG 23 APRIL 1989

- 09 u 00 Opening van het kongres- en onthaalsekretariaat. Openstelling van de genealogische dokumentatiestands.
- 10 u 00 Welkomstgroet door de voorzitters van V.V.F.-Nationaal, V.V.F.-West-Vlaanderen en V.V.F.-Roeselare.
- 10 u 15 Referaat over " GODSDIENST EN DAGELIJKS LEVEN IN HET 17DE EEUWSE BISDOM BRUGGE " door Dr. Hist. Marc THERRY.
- 11 u 00 Referaat over " ARMOEDE EN ARMENZORG IN DE RECENTIE HISTORIOGRAFIE " door Dr. Hist. Paul SOETAERT.
- 12 u 00 Middagmaal ter plaatse.

ZONDAGNAMIDDAG 23 APRIL 1989

- 14 u 15 Referaat over " HET KIND IN DE 17DE EN DE 18DE EEUW " door Dr. Hist. Jean-Marie LERMYTE.
- 15 u 00 Referaat over " KRACHTLIJNEN UIT DE SOCIALE LEEFWERELD, 17DE-18DE EEUW " door Dr. Hist. Chris VANDENBROEKE.
- 16 u 00 Verslag van het colloquium door de heer Jaak DECAESTECKER.
- 16 u 10 Groet van de zusterorganisaties uit binnen- en buitenland.
- 16 u 15 Toespraak door Dr. Hist. Ernest PERSOONS, algemeen rijksarchivaris.
- 16 u 30 Slotwoord en aankondiging 25ste Nationaal Kongres door de heer Valère ARICKX, algemeen voorzitter V.V.F.

- Programma onder voorbehoud van wijzigingen -

Alle betalingen gebeuren uitsluitend op rekening 712-0112317-74 van V.V.F.-Roeselare, p/a Leeuwerikstraat 5, 8800 Roeselare.

(1) In de STROHOFHALLE, Kruisboommolenstraat 1, ROESELARE

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van Coclariensia (gesticht ten gemeentehuize op 16 mei 1979), richt het Westvlaams Verbond van kringen voor Heemkunde op zaterdag 29 april in Koekelare zijn HEEM-DAG 1989 in.

Het programma :

- 14.30 u. : Samenkomst in de zaal „Amfora”, Ringlaan 33
15.00 u. : Statutaire vergadering van het Westvlaams Verbond
15.30 u. : Referaat door Prof. Dr. Romain Van Eenoo, R.U.Gent, over
DE PERS IN VLAANDEREN
De pers als bron voor geschiedschrijving
Typologie en evolutie van de pers
16.30 u. : Wandeling door HET OUD EN VERNIEUWD KOEKELARE
o.l.v. Raf Seys, voorzitter Coclariensia
17.30 u. : Bezoek aan het gemeentelijk Hof De Fontein, sinds 1982 ter
beschikking van de Heemkring Coclariensia, met voor de ge-
legenheid

VIERLEDIGE TENTOONSTELLING 'KOEKELARE'

1. VOLKSKUNDIGE TAFERELEN

Werk van Aurel Coutteau - Marie-José Formesyn -
Roland Buyse

2. OUDE NOTARIELE AKTEN (w.o. met duimafdruk)
Recente dotatie van Sylvain Maes, Tielt

3. ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN IN KOEKELARE
Opgravingen door „De Spanhiers”

4. TIEN JAAR COCLARIENSIA

Publikaties (boeken en tijdschriften), munten en glasramen

+

„Knipsels over Koekelare”, verz. s. 1986 door M. Monstrey

- 18.00 u. : Receptie door de Gemeente Koekelare in cafetaria „De Mote”
19.30 u. : Avondmaal in de zaal 'Amfora'

MENU

Oostduinkerkse paardevissersbouchée

*

Sorbet

*

Ardens gebräad - doorregen met ham - in jagerssaus
met halve peer en bosbessen
en kroketten

*

Koffie en Koekelaarse Sint-Maartenstaart

Prijs : 850 fr. (witte en rode wijn) en dienst inbegrepen.

Over te schrijven vóór 20 april op rekening nr. 000-0158746-54 van het Westvlaams Verbond.

Tussen de gangen in première de film INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE
„ERVEN IN EERBIED” door Adriaan LINTERS.

* Gelegenheid tot bezoek aan de wijnkelders van 'Amfora'.

VERDWENEN GEBOUWEN...
Villagroep in de Van Iseghemlaan, nu Hotel ACCESS

IN DIT NUMMER

- blz. 98 : A. SWYNGEDAuw : "Ostendiana".
blz. 99 : J.B. DREESEN : Het archief van Oostende in 1814.
blz. 100 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVIII.
blz. 105 : J.B. DREESEN : Nicolaas Despars.
blz. 106 : D. LAUREYS : Burgemeester Alfons Pieters - 2.
blz. 108 : J.B. DREESEN : Te lezen. E.A. Van Haverbeke "Mijn rode voorouders".
blz. 109 : J.B. DREESEN : De "Christina" een Oostende driemaster uit 1779.
blz. 110 : F. COOPMAN : 100 jaar vrije vissersschool "Paster Pype".
blz. 111 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (13).
blz. 113 : Wegwijs in Oostende met "Lange Nelle".
Gelezen in het schoolblaadje van het O.L.Vrouwecollege - lagere afdeling.
blz. 114 : A. SMISSAERT : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (2).
blz. 118 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
blz. 122 : N. HOSTYN : Architecten en architectuur te Oostende tijdens het interbellum - 7.
blz. 123 : N. HOSTYN : Kerkstraat 8.
blz. 126 : 24ste Nationaal V.V.F.-Kongres te Roeselare - uitnodiging.
blz. 127 : Heemdag van Westvlaams Verbond van kringen voor Heemkunde te Koekelare - uitnodiging.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE